Euroopa Parlament
2024-2029

Eelarvekomisjon

2025/0543(COD)

20.3.2026

EELARVEHINNANGU PROJEKT

Esitaja: eelarvekomisjon

Saaja: tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

mis käsitleb ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“, sätestatakse selle osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/695

(COM(2025)0543 – C10-0164/2025 – 2025/0543(COD))

Eelarvehinnangu raportöör: Hélder Sousa Silva

PA_LegEvaluation

EELARVEHINNANG

tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonile, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“, sätestatakse selle osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/695
(COM (2025)0543 – C10-0164/2025 – 2025/0543(COD))

Eelarvekomisjon esitas vastavalt kodukorra artiklile 58 ettepaneku kohta hinnangu ja jõudis järgmisele järeldusele:

Eelarvekomisjon,

A. arvestades, et Draghi aruandes märgitakse, et teadusuuringud ja innovatsioon on tootlikkuse ja inimeste heaolu üks peamisi edendajaid, mis on võimelised tekitama positiivset välismõju ning toetama ELi strateegilist autonoomiat ja sotsiaalset mudelit; arvestades, et aruandes toetatakse lihtsama programmi kavandamist, millega keskendutakse valitud prioriteetidele ja mille eelarvet suurendatakse 200 miljardi euroni;

B. arvestades, et programmi „Euroopa horisont“ vahehindamises[1] kinnitatakse selle suurt Euroopa lisaväärtust, asjakohasust ja tulemuslikkust; arvestades, et hindamises rõhutatakse, et hoolimata taotluste keskmise edukuse määra tõusust 12 %-lt algatuse „Horisont 2020“ puhul 16,4 %-le programmi „Euroopa horisont“ puhul, rahastati ainult 30 % kvaliteetsetest taotlustest ja kõigi nende rahastamiseks oleks olnud vaja veel 81,8 miljardit eurot;

C. arvestades, et Budapesti deklaratsioonis korratakse, kui oluline on eraldada 2030. aastaks 3 % SKPst teadus- ja arendustegevusele; arvestades, et 26 aasta jooksul pärast Barcelona deklaratsiooni on vaid vähesed liikmesriigid selle eesmärgi saavutanud; arvestades, et raamprogramm „Euroopa horisont“ võib selle eesmärgi saavutamist toetada ning aidata kaasata avaliku ja erasektori üksuste täiendavaid rahalisi vahendeid;

D. arvestades, et Letta aruandes tehakse ettepanek uue, „viienda vabaduse“ kohta, et edendada ühtsel turul teadusuuringuid, innovatsiooni ja haridust;

1. on seisukohal, et programmi rahastamispaketti tuleks suurendada 154 miljardilt eurolt [vahearuande number, jooksevhindades ja 2025. aasta hindades] eurole, et tugevdada Euroopa majanduse peamistes sektorites vajalikku innovatsiooni, tagada kõikide prioriteetide ja programmi eesmärkide saavutamiseks vajalik rahastuse tase ning aidata saavutada eesmärk eraldada 2030. aastaks 3 % SKPst teadus- ja arendustegevusega seotud kulutustele;

[1] SWD(2025) 110 final „Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ (2021–2024) vahehindamine“.

2. on seisukohal, et programmi „Euroopa horisont“ tulemusliku rakendamise tagamiseks peavad alates järgmise mitmeaastase finantsraamistiku algusest ja kogu programmitöö perioodi vältel olema olemas piisavad inimressursid;

3. juhib tähelepanu asjaolule, et artiklis 6 sätestatud summa on eelarvepunktide tasandil jaotatud soovituslikult vaid seitsmesse kategooriasse, võrreldes 15 eelarvereaga perioodil 2021–2027; väljendab muret selle üle, et puudub prognoositav eelarve paljude meetmete jaoks, eelkõige I ja III samba raames, kus toetusesaajatel puudub selge rahastamispakett; märgib, et see annaks komisjonile suure vabaduse rakendamise ajal kuluprioriteete muuta ja nende üle otsustada, ilma et see annaks programmist kasu saavatele teadlastele, novaatoritele ja VKEdele lisaväärtust; soovitab määrata alusaktis kindlaks soovituslikud allpaketid, et suurendada prognoositavust, läbipaistvust ja vastutust;

4. märgib, et mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 struktuuri käsitlevas komisjoni ettepanekus pööratakse suurt tähelepanu paindlikkusele; tuletab siiski meelde vajadust tagada programmile „Euroopa horisont“ prognoositavad ja piisavad iga-aastased vahendid, võttes arvesse asjaolu, et teadus- ja innovatsiooniprojektid on pikaajalised; on seisukohal, et programmi iga punkti eelarveassigneeringute soovituslik jaotus tagaks lõplikele toetusesaajatele prognoositavuse, jätmata eelarvepädevaid institutsioone ilma nende eelisõigustest;

5. peab kahetsusväärseks, et finants- ja digiselgituses ei ole esitatud piisavalt üksikasjalikku soovituslikku eelarve liigendust, hõlmates ainult viit eelarverida, võrreldes 44 eelarvereaga perioodil 2021–2027; on seisukohal, et see takistab järelevalvet, prognoositavust ja eelarvepädevate institutsioonide suutlikkust poliitilisi prioriteete iga-aastases eelarvemenetluses täpselt kindlaks määrata; väljendab muret selle pärast, et liiga üldine eelarvestruktuur hõlbustaks märkimisväärselt ümberpaigutusi ilma eelarvepädevate institutsioonide otsusteta;

6. rõhutab, et piisavalt üksikasjalikud ja usaldusväärsed õigusaktid koos asjakohase valitsemistasandiga on eelarve täitmisel eelarveotsuste nõuetekohase tegemise ja piisava parlamentaarse järelevalve eeltingimus; on seisukohal, et halvasti toimiv juhtimismehhanism ei kompenseeri parlamendi seadusandliku või eelarvepädevuse kaotust;

7. tuletab meelde, et ettepanek sisaldab eelarvelise tagatise kasutamise võimalust; rõhutab, et raamprogrammi „Euroopa horisont“ raames tehtavate laenutehingute mõju eelarvele tuleb selgelt kindlaks määrata, läbipaistvalt esitada ja jälgida hoolikalt kogu mitmeaastase finantsraamistiku perioodi jooksul; rõhutab, et kõigis selliste tehingutega seotud otsustes tuleb täielikult austada kaasseadusandjate volitusi ja eelarvepädevate institutsioonide õigusi;

8. rõhutab, et Euroopa kasvufirmade fondi eesmärk on investeerida ELi jaoks pikaajalise strateegilise väärtusega Euroopa tehnoloogialiidritesse, mis on kooskõlas Draghi aruande eesmärkidega; tuletab meelde, et nimetatud fond on ainulaadne vahend, mis koondab ELi vahendid ja erainvestorid, andes idu- ja kasvufirmadele ligipääsu märkimisväärsele kapitalile; nõuab tungivalt, et Euroopa kasvufirmade fond jätkaks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames oma missiooni Euroopa

Innovatsiooninõukogus;

9. rõhutab, et Euroopa kasvufondi edu seisneb kasvufirmadesse investeerimise jätkamises ka pärast 2027. aastat;

10. rõhutab, et sihtotstarbelise välistulu kasutamine raamprogrammi „Euroopa horisont“ raames peab olema täiesti läbipaistev ja alluma tõhusale parlamentaarsele kontrollile; võtab sellega seoses teadmiseks sätted, mis käsitlevad osalevate kolmandate riikide ja teiste rahastajate rahalist panust; rõhutab, et kui juhtiv komisjon peaks kaaluma sihtotstarbelise välistuluga seotud sätete muutmist, tuleks seda teha koostöös eelarvekomisjoni ja teiste komisjonidega, et tagada järjepidev lähenemisviis;

11. tuletab meelde ettepanekut võtta vastu määrus, millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik ning muud liidu programmide ja tegevuste horisontaalsed normid (edaspidi „tulemusraamistiku määrus“), millega kehtestatakse tulemusnäitajate ühtne sujundatud loetelu ning järelevalve- ja hindamissätted, kusjuures mõned tulemusnäitajad ning järelevalve- ja hindamissätted on asjakohased ka raamprogrammi „Euroopa horisont“ puhul; tuletab meelde, et horisontaalsete põhimõtete kohaldamine peaks olema võimaluse korral ja asjakohasel juhul kooskõlas valdkondlike normidega, nagu on sätestatud uuesti sõnastatud finantsmääruses, et tagada nende kohaldamine viisil, mis võtab nõuetekohaselt arvesse valdkondlike programmide eripära; rõhutab, et mis tahes muudatused programmi struktuuris, eesmärkides ja rahastamiskõlblikes tegevustes tuleb tulemusraamistiku määruse muutmise ja selle üle peetavate läbirääkimiste protsessi raames asjakohaselt kajastada kõnealuse määruse I lisa kohastes järelevalvesätetes;

12. on seisukohal, et teadusuuringutega seotud vabastatud kulukohustused tuleks teha summasid kunstlikult piiramata uuesti kättesaadavaks, et aidata tugevdada liidu teadussuutlikkust, mida ei ole finantsmääruses[2] sätestatud; on samuti seisukohal, et rahastamisvahenditest tagasisaadavad vahendid peaksid jääma programmi „Euroopa horisont“ raames kättesaadavaks.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) *(ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj*

Eelarvehinnangu raames esitab eelarvekomisjon ettepaneku projekti kohta ka järgmised muudatusettepanekud.

Muudatusettepanek 1
Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 34

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
34. Kui programmi raames antakse liidu toetust eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina (välja arvatud EIC alla kuuluvad rahastamisvahendid), sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, tuleks sellist toetust anda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kohaldatavate eeskirjadega.	34. Kui programmi raames antakse liidu toetust eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina (välja arvatud EIC***, sealhulgas Euroopa kasvufirmade fondi*** alla kuuluvad rahastamisvahendid), sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, tuleks sellist toetust anda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kohaldatavate eeskirjadega.

Or. en

Muudatusettepanek 2
Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 38 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(38a) Käesoleva määruse sätted ja selle juhtimiskord peaksid soodustama eelarvepädevate institutsioonide nõuetekohast otsuste tegemist ja asjakohast parlamentaarset järelevalvet. Eelkõige tuleks eelarve liigenduses nõuetekohaselt kajastada programmi sisestruktuuri mis tahes täpsustusi, võttes kasutusele vastavad eelarveread.

Or. en

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 38 b (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(38b) Käesoleva määruse mõju liidu eelarvele hinnati[+] kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 310 lõikega 4. Selle rakendamiseks tuleks eraldada piisavad rahalised vahendid ja inimressursid, võttes samal ajal arvesse selle rahastamise mõju muudele liidu programmidele või poliitikavaldkondadele ning tagades selle kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga, omavahendite süsteemiga ja asjaomase institutsioonidevahelise kokkuleppega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) 2024/2509 sätestatud eelarvepõhimõtetega[1].

[+] Pro memoria: Euroopa Parlamendi eelarvekomisjoni eelarvehinnang, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“, sätestatakse selle osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/695.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

Or. en

Muudatusettepanek 4
Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 38 c (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(38c) Kooskõlas finantsmääruse artikli 15 lõikega 3 tehakse teadusuuringutega seotud vabastatud kulukohustused uuesti kättesaadavaks, et aidata tugevdada liidu teadussuutlikkust, ilma et eelarvepädevatele institutsioonidele kehtestataks iga-aastases eelarvemenetluses mingeid ennetavaid piiranguid.
	Or. en

Muudatusettepanek 5
Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 6 – lõige 1

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
1. Raamprogrammi esialgne rahastamispakett ajavahemikuks 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034 on ***175 002 000 000 eurot*** jooksevhindades.	1. Raamprogrammi esialgne rahastamispakett ajavahemikuks 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034 on ***[lisada mitmeaastast finantsraamistikku 2028–2034 käsitleva ettepaneku kohta koostatud vaheraportis (2025/0571R(APP)) esitatud summa*** jooksevhindades ***ja 2025. aasta hindades] eurot***.
	Or. en

Muudatusettepanek 6
Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 10 – lõige 3

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
3. Kui liidu toetust antakse eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina (välja arvatud Euroopa Innovatsiooninõukogu (fond) alla kuuluvad rahastamisvahendid), sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega	3. Kui liidu toetust antakse eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina (välja arvatud Euroopa Innovatsiooninõukogu (fond)***, sealhulgas Euroopa kasvufirmade fondi*** alla kuuluvad rahastamisvahendid), sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse

segarahastamistoimingu raames, antakse seda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu ning seda rakendatakse kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kohaldatavate eeskirjadega sellel eesmärgil sõlmitud rahalist toetust käsitleva lepingu või tagatislepingu kaudu. Kui raamprogrammis kasutatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumenti, nähakse ette eraldised eelarvelise tagatise jaoks ja rahastamisvahendite rahastamine, sealhulgas juhul, kui toetust kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames.	tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, antakse seda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu ning seda rakendatakse kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kohaldatavate eeskirjadega sellel eesmärgil sõlmitud rahalist toetust käsitleva lepingu või tagatislepingu kaudu. Kui raamprogrammis kasutatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumenti, nähakse ette eraldised eelarvelise tagatise jaoks ja rahastamisvahendite rahastamine, sealhulgas juhul, kui toetust kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames ***Euroopa Konkurentsivõime Fondi määrusega kehtestatud eelarvelise tagatise maksimumsumma piires***.

Or. en

Muudatusettepanek 7
Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 7 – lõige 2 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	2a) Erandina määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 212 lõike 3 esimesest, teisest ja neljandast lõigust kasutatakse käesoleva määruse ja selle eelkäijate alusel loodud ja Euroopa Konkurentsivõime Fondi kaudu eraldatud rahastamisvahendite tulusid, tagasimakseid ja sissenõutud summasid [alates 1. jaanuarist 2028 / programmi alguskuupäevast] liidu toetuse andmiseks programmist „Euroopa horisont“. Erandina artikli 21 lõike 3 punktist f ja kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 21 lõikega 5 käsitatakse neid vahendeid programmi „Euroopa horisont“ sihtotstarbelise välistuluna. Euroopa Innovatsiooninõukogu fondi

	rakendatavatest rahastamisvahenditest saadav tulu, tagasimaksed ja sissenõutud summad jäävad Euroopa Innovatsiooninõukogu fondi saldole.
	Or. en

Muudatusettepanek 8
Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 7 – lõige 2 b (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	2b) Kulukohustuste assigneeringud, mis vastavad nende kulukohustuste summale, mis vabastati teadusprojektide täieliku või osalise rakendamata jätmise tõttu, tehakse eelarvemenetluse raames programmi jaoks uuesti kättesaadavaks, eelistades sama eesmärgiga projekte.
	Or. en